

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА:

***минуле, сучасне,
шляхи розвитку***

Збірник наукових праць

*Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету*

Випуск 8

ББК 63.3(4Укр) -7
У45
УДК 94(477)

Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку: Зб. наук. праць: Наук. зап. Рівненського держ. гуманіт. ун-ту. Вип.8. – Рівне: РДГУ, 2003. – 147 с.

У збірнику вміщено статті науковців вищих навчальних закладів та музейних установ переважно Рівненщини, присвячені розгляду історико-мистецької проблематики західноукраїнських теренів. Певна частина матеріалу висвітлює різнобічні грані музичного мистецтва.

Для науковців, студентів, аспірантів та усіх тих, хто цікавиться вітчизняною історико-мистецькою проблематикою.

Редакційна колегія:

Головний редактор: **Виткалов В.Г.** – кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри культурології Рівненського державного гуманітарного університету

Арцишевський Р.А.	– доктор філософських наук, професор (Луцьк)
Афанасьєв Ю.Л.	– доктор філософських наук, професор (Київ)
Баканурський А.Г.	– доктор мистецтвознавства, професор (Одеса)
Бондарчук Я.В.	– кандидат мистецтвознавства, доцент (Острог)
Захарчук-Чугай Р.В.	– доктор мистецтвознавства, професор (Київ)
Іваницький А.І.	– доктор мистецтвознавства, професор (Київ)
Ільченко О.О.	– доктор мистецтвознавства, професор (Київ)
Кияновська Л.О.	– доктор мистецтвознавства, професор (Львів)
Овсійчук В.А.	– доктор мистецтвознавства, професор (Київ)
Прокопович Т.Ю.	– кандидат мистецтвознавства, доцент (Рівне)
Ричков П.А.	– доктор архітектури, професор (Рівне)
Смирнова Т.Б.	– кандидат мистецтвознавства, доцент (Рівне)
Станішевський Ю.О.	– доктор мистецтвознавства, професор (Київ)
Троян С.С.	– доктор історичних наук, професор (Рівне)
Федорук О.К.	– доктор мистецтвознавства, професор (Київ)

Упорядник тому: проф. **Виткалов В.Г.**

Друкується за рішенням вченої ради Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 2 від 26 вересня 2003 р.)

Збірник зареєстрований Президією ВАК України як фахове видання з проблем мистецтвознавства (постанова №2409/2 від 9.02.2000 р.).

ISBN 966–602–053–X

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2003

7. Попова Л. Образи Шекспіра // Соціалістичний Донбас. – 1966. – 8 черв.
8. Гусев П. Традиции и современность // Театр. – 1966. – №3. – С. 23.
9. Олексюк С. Балет С. Прокоф'єва на харківській сцені // Соціалістична Харківщина. – 1967. – 17 лист.
10. Паламарчук О. Світ кохання // Львівська правда. – 1969. – 19 лист.
11. Диченко І. Джерельна радість танцю // Молода гвардія. – 1972. – 18 черв.
12. Станішевський Ю. Майстер балетного театру // Культура і життя. – 1975. – 24 трав.
13. Чубук М. Апофеоз кохання // Театрально-концертний Київ. – 1972. – № 19.
14. Дыченко И. Праздник актерской удачи // Комсомольское знамя. – 1972. – 29 лист.
15. Смирнов М. Балетмейстер – новатор // Культура і життя. – 1989. – 19 бер.
16. Саква К. На спектаклях киевлян // Музыкальная жизнь. – 1976.

Резюме

У статті на матеріалі балетмейстерських інтерпретацій балетів С.Прокоф'єва, поставлених на сценах українських театрів, висвітлюється процес розвитку танцювальної образності в українському балеті.

Summary

The article considers the development of dance expression at Ukrainian ballet scene, using the material of ballet master's interpretations of Sergey Prokofyev's ballets performed at the theatres of Ukraine.

УДК 392 (477): 314.743 (477)

Т.Ю. Прокопович

ТРАНСФОРМАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ТРАДИЦІЇ У КУЛЬТУРІ УКРАЇНСЬКОЇ ЗАХІДНОЇ ДІАСПОРИ

Ключовим питанням у культуротворчому процесі української західної діаспори є осмислення етнічною групою національної традиції в контексті реалій інонаціонального суспільства. Нові умови перебування вихідців з України спонукають їх до протиставлення минулого досвіду нації з культурними цінностями сучасного соціуму, зумовлюючи досить своєрідну національну екзистенцію зарубіжних українців. Успадковані духовні якості культури прадідів підлягають оновленню, й набувають іншого змістовно-семантичного тлумачення. Відтак, у вітчизняних культурологічних дослідженнях постає проблема простеження механізму осмислення українськими переселенцями національної традиції у взаємозв'язку і взаємопереході минулого і сучасного, який знаходить найповніше вираження у художній культурі української діаспори.

Важливі ракурси життя українців у діаспорі одночасно розглядаються вченими України та українського зарубіжжя. Доволі багатогранна панорама досліджень присвячена проблемі самоідентифікації емігрантів. Цю тему розробляють В.Євтух, Л.Преварська, С.Ярмусь, М.Шлемкевич, М.Мірчук. Незважаючи на різні методологічні підходи у розв'язанні наукової проблеми, дослідники підтверджують факт, що більшість переселенців ідентифікують себе українцями, хоча їхні світоглядні орієнтири спрямовані на зближення та пристосування до умов іншого соціокультурного середовища. Характер цього пізнання ґрунтується на бажанні переселенця відкрити таємничий код духовного світу своїх предків, тобто пізнати культуру прадідів, знаходячи точки дотику з реальною дійсністю. “Всі ми так чи інакше шукаємо своє “обличчя” і по-різному ставимося до своєї генетичної спадщини” [8, 124] – наголошує у своїй

статті “Дещо про феномен українства” емігрантка В.Мороз.

Отож метою цієї статті обрано аналіз інтерпретації національної традиції представниками української західної діаспори, які прагнуть в нових умовах проживання досягнути духовний досвід нації і деякою мірою використати його у своїй творчій діяльності.

Включаючись у культурний процес нового суспільства емігрант сприймає його як необхідну умову свого існування у вирішенні особистих проблем життя. Адже втрата вітчизни хоча і відбувається через певні об’єктивні, соціально-політичні обставини, все ж таки є рішенням суто суб’єктивним. Відтак, можливе переключення філософських рефлексій із загальнонаціональних у русло індивідуальне. А це означає, що ставлячи мету досягти самореалізації в нових умовах емігрант не виключає можливості ідентифікувати себе з духовними вартостями країни, в якій проживає у даний час.

Такий емігрант вбачає своє існування в новонабутій державі як природне. Українець за походженням, він стає частиною основного потоку, скажімо, американського суспільства, тому формує свої світоглядні ідеали на мистецьких цінностях культури середовища, в якому перебуває. Категорії “місця” і “часу” в свідомості емігранта конкретизуються в дихотомічній єдності теперішнього. Однак ця переорієнтація не заперечує інтересу до культурних вартостей втраченої вітчизни. А ось розглядаються вони у досить специфічному ключі і мають подекуди неадекватну оцінку.

Свідомість емігранта порушує й розігрує духовну драму, в якій зіставляються два світи – соціокультурне оточення і ментальне тло втраченої культури пращурів. У цьому напруженому протистоянні теперішнього довілля і глибинних праоснов національного життя відбувається критична оцінка й осмислення обох філософських категорій, яка призведе особистість до екзистенційного вибору.

Потрапивши у нову культурну площину, емігрант сприймає її як цілком самодостатню і повноцінну, що підкріплена державними інституціями та волевиявом одиниць у творенні новітніх форм її життєдіяльності. Живий і активний суспільний організм іонаціональної культури приваблює й інтригує особистість, пропонуючи їй інтегрувати в уже сформовану світоглядну систему. Однак національна традиція, яка жила його духовне єство в дотеперішній період, хоча і є перерваною і викресленою з дійсності, покликана відіграти своєрідну роль органічного перетікання триєдності часового виміру: минуле–теперішнє–майбутнє, де культура прадідів осмислюється в модусі минулого.

Справді, емігрант не хоче покладатися і замкнутись у своєму житті на патріотичні мистецькі ідеали щодо культури України, котрі сформувалися в еміграційному середовищі. “Музейне збереження” національної традиції, де драматичний конфлікт між “своїм” і “чужим” вирішується на користь ідеалізації й культивування національної ексклюзивності, або ж намагання поєднати в своєму житті два світи, дві самодостатні культури, в такий спосіб збагачуючи вітчизняне мистецтво кращими рисами нового суспільства для розробки сценарію майбутнього своєї нації, мало задовольняють і переконують його свідомість. Він шукає свого, власного способу сприйняття національної культури, намагаючись безпосередньо-особистісним пережиттям українських цінностей сконцептуалізувати світоглядні орієнтири сучасності. Тобто переселенець хоче відродити в своїй свідомості “енергетичне поле” далекої прабатьківщини, котре буде співдіяти з системою набутих ним естетичних поглядів іонаціональної культури.

Виникає нове відчуття значимості національної традиції для митця-емігранта, котра розглядається ним, скоріше, як абстрактно-емоційна сфера, ніж конкретно-реальна субстанція. У смисловому аспекті, вирваний з сутнісного національного простору, він опиняється на роздоріжжі філософських рефлексій щодо націотворчих процесів, здебільшого, потрапляючи у стан внутрішніх сумнівів і безнадії. Соціополітичні проблеми, що поглинають націотворчу історію рідного краю, позбавляють її статусу реальності та життєздатності, відкриваючи простір для містичних, есхатологічних візій. Охоплений екзистенціальними думками, емігрант включається у творення дійсного життя, керуючись теперішнім часо-просторовим виміром.

Духовна боротьба між буттям і небуттям породжує діахронію його існування, де інонаціональна культура осмислюється у реаліях його життєдіяльності, а національна традиція переходить у метафізичну сферу.

Отож, культура прадідів складає для такого емігранта скоріше архаїчно-первісну вартість, та сприймається ним як історична даність, аніж існуюча жива мистецька площина. Втративши зв'язок з живою українською культурою, особистість обертає її в оманливу пелену ірреальності. Національна традиція втрачає ваготу і визначеність буттєвості, набуваючи непевного й неокресленого характеру. Відтак ослаблення буттєвості розхитує світоглядні позиції митця-емігранта, призводячи до національного переродження, в якому стираються грані між “своїм” і “чужим”. Відбувається процес відчуження від національної традиції, яка стає для особистості грою філософських рефлексій, серією духовних перетворень і метаморфоз.

Суть цього процесу можна окреслити як трансформацію українських вартостей у філософській системі сучасного мистецтва, що твориться в умовах полінаціонального суспільства. А тому напрям художньої діяльності митця-емігранта визначаємо як *трансформуючий*. Замість спираючої на питомі риси національної традиції митець інтегрує в систему цінностей культурного оточення, передбачаючи у фокусі новонабутих світоглядних ідеалів дійти до розуміння сутності “генетичного коду” пращурів. Як не парадоксально, але й у цій формулі життєдіяльності емігранта національна традиція залишається часткою його духовного ества.

Здійснений емігрантом моральний вибір на користь інонаціональної культури супроводжується почас аналітично-скептичним переглядом, або ж безпосередньо-чуттєвим переживанням національної культури в його особистому досвіді. При чому, складається оригінальна концепція “обробки” духовних цінностей українців, яку С.Ярмусь визначає: “It is fun to be Україна” [9, 199]. Уже саме вживання двомовності у цьому понятті демонструє ставлення групи емігрантів до української культури як до гри в національне (“fun” – з англ. – забава, розвага.). У кінцевому підсумку здійснюється вкрай важливий процес – відокремлення двох паралельно існуючих світів: реального (теперішнє культурне оточення) й ірреального (духовної спадщини предків). Отож відбувається переведення національної традиції в метафізичну площину.

У такому ключі розгорнув свою діяльність у Торонто молодіжний авангардний український театр АУТ. Актори театру репрезентують молоде покоління української діаспори, яке в більшості знає про Україну лише з батьківських спогадів. Відтак, у їхніх постановках простежується прагнення “відчутти хоч трішки тієї енергії, захованої у прабатьківській землі, енергії, котра зараз відроджується і продирається крізь щілини бетонні”. [7,127] Відповідно предметом своєї свідомості вони ставлять споконвічне питання: “Хто я?”, перетворюючи його в рефлексію “Що це за гра довкола?” [7,127] Однозначно, відповідь на ці питання втягує у дискусію два опоненти – національну традицію та культурну ситуацію сьогодення. Так, наприклад, п'єса Марка Стеха “Дуель” в постановці театру АУТ є ніщо інше як вираз національної екзистенції молодого українського емігранта.

У новому світлі постає ще один момент: вибір емігрантом духовних надбань нації, які, на його думку, репрезентують батьківську культуру. У колі зацікавлень постають переважно форми колективної творчості, в яких віками склалися національні традиції. Але ставлення емігранта до цих явищ культури якісно суб'єктивне. І починається воно з запитання: яку ознаку, властивість взяти за критерій оцінки форми буття етноспільноти? Чи це стала площина, яка потребує лише культового наслідування, чи вихідна позиція для трансформації в сьогоденну сутність?

Логіка цих міркувань визначає природу висловлювання митця-емігранта, в якій принципово основним є відособлення себе від національної традиції. Емігрант сприймає її форми лише як детонатор майбутньої дії, залишаючи зовнішню оболонку художніх явищ культури, в якій легко розчинитись, і починає проектувати та розгортати власну фантазію. Його приваблює сама ідея в “гру масок”, в якій все примарне і двозначне, адже процес перетворення “свого” в “чуже” призводить до неокресленості й розмитості буттєвості.

“Спонтанне, часом пристрасне захоплення своєю національною культурою, звичаями, фольклором, різними народними обрядами, звичаєвими діями з магічними діями включно” [9,198], – саме так тлумачить С.Ярмусь розгортання рефлексій над національним молодого генерацією української інтелігенції в діаспорі. Емігрант вступає на шлях пізнання символічного сенсу духовних вартостей втраченої вітчизни, які для нього, радше, є *post factum*, аніж жива й розвиваюча культурна площина. Тому в центрі уваги знаходяться, насамперед, явища культури, що несуть в собі містичний, метафізичний характер.

Конкретна реальність, орієнтована на розвиток прогресивного мистецтва, безумовно, потребує від особистості жертвовного відступу від патріотичних установок. У сучасному світі культ традиції спричиняє гальмування художньо-творчої функції як окремо взятої національної, відтак і загальнолюдської світової культури. Тиражування типологічних рис національної традиції для такого емігранта є своєрідним тягарем у поступі до інокультурних форм. Під цим оглядом у його свідомості відбувається формування позиції національного нігіліста, який відмовляється зберігати вірність інтересам вітчизняної культури, вважаючи за доцільне у своєму житті включитись у всесвітньо-історичний процес.

У такому разі заангажованість еміграційного середовища на національну традицію осмислюється митцем трансформуючого напрямку як маскування у народного героя, який грає у націотворчі ідеї, позбавлені будь-якої перспективи майбутнього через свою відірваність від першоджерел і вилучення з контексту загального історичного розвитку. Він виступає проти “емігре юкрейн” [6,191], тобто гетоподібної національної культури української діаспори, яка в сучасному культуротворчому процесі прирікає себе на загибель.

З цього приводу варто навести міркування Е.Андієвської (що проживає в Німеччині) про діяльність українських еміграційних громад: “Створюють щось подібне до пишного саркофага, усередині якого лежить давно висохла мумія замість живого створіння, або ж протягом багатьох десятиліть майже не піднімаються понад “самодіяльним” рівнем університетських “стіннівок” своєї довоєнної юності” [6,191]. У своїй художній творчості мисткиня витворює “сучасну притчу про наш світ” [2, 194], в якій часто іронізує над українською традицією, що залишилась позаду загального культуротворчого процесу, в країні – “по ту сторону дзеркала”.

Усвідомленість незворотності та безперервності плину часу, що так органічна для світогляду суспільства ХХ століття, “вступає в двобій” з українським консерватизмом, який в даних умовах набуває рис самовдоволеності, а навіть старомодності. Тому найбільш реальний і результативний шлях – інтеграція в панівну модернізовану культуру з перенесенням до неї генетичних кодів, що перероджується і трансформується у новій системі цінностей, підпорядковуючись їхнім критеріям.

Особистість, що вступає у систему демократичного, тотального міграційного оточення, потребує детального вивчення та переосмислення давньої національної традиції для її художньої інтерпретації в нових умовах. Це справді нове розуміння культури, котре живиться на трансформаційному процесі – осмисленні істотно далекої національної культури через призму світогляду, що сформувався на цінностях інонаціональної культури, яка хоч і руйнує первісне значення національних джерел, але творить досить оригінальну модель взаємодії “цивілізованого життя” і глибинних праоснов емігрантської душі. Зрештою, своєрідне трактування знаходить і сама “українська душа”: “здеформована відбитка життя в кривому дзеркалі погідної сатири” [5,61].

“Феномен культуралізму” – так характеризує дане діаспорне явище дослідник С.Ярмусь [9]. Він говорить, що “культуралізм” – це секуляризоване ставлення до всіх духовних надбань народу. Для особистості важливо пізнати символічний зміст окремих національних мистецьких явищ і пережити їх у своєму особистому досвіді, керуючись лише власними смаками й естетичними інтересами, котрі формуються під впливом світоглядних орієнтирів навколишньої дійсності. Відтак, Ярмусь застерігає, що у “драматичному відтворенні” українською молоддю національної культурної спадщини “виступають і чисто язичні, а то й окультичні елементи” [9,199].

Вільне комбінування і співставлення скалків національної і інонаціональної культури в співзвучній єдності різночасових і просторових параметрів, де першоімпульс автентичних формул вітчизняної культури розшаровується, розгортається у наскрізь сучасному мистецькому явищі, утворюючи лише легке, ілюзорне відлуння цього праджерела – в такий спосіб і формується зміст українського еміграційного світогляду трансформуючого напрямку.

Українська культурна традиція складає певну архаїчну, архітектонічну основу світогляду митця-емігранта, що орієнтується у своєму житті на мистецькі надбання реального оточення. Досвід поколінь сприймається, скоріше, на рівні рефлексійному, аніж чуттєвому. Створені упродовж всього історичного періоду форми вітчизняної культури втрачають свою первісну сутність і інтерпретуються митцем у контексті обраного ним художньо-образного задуму, відповідно з індивідуальним вибором і бажанням. Пошуки “абсолютної правди” приводять митця до деякої абстрагованості та умовності давньої традиції, а часом і сучасності. Безумовно, в обох випадках мистецтво попередніх поколінь отримує відчутну трансформацію, адже у свідомості особистості створюється відчуття “воскресіння” національної традиції, що потрапляє в “пастку” сучасного світу.

Очевидно, вилучена з ціннісного контексту культурна спадщина предків, з яким вона генетично зрощена, трансформується в інший оцінно-смысловий ряд, підпорядкований світоглядній системі інокультури. Звідси виникають цікаві та досить оригінальні концепції художніх творів, в яких пракультура, можливо, набуває значення “філософського каменя” ХХ століття, або ж символізує духовну константу в розбурханому дисонуючому світі ідей і теорій останнього століття. Отже, вона позбавляється адекватного, однозначного трактування, переходячи у сферу проблематичних суджень категоріального світу, що вимірюються і вивіряються, насамперед, етичними вартостями цивілізації. Нагромаджений творчий досвід української діаспори доповнюється новими мистецькими явищами, серед яких підкреслюємо етико-філософську змістовність художніх композицій митців трансформуючого напрямку, адресованих для людини, незважаючи на будь-які часові, просторові, соціальні, політичні фактори.

Про зміну трактування функції мистецтва в українському еміграційному середовищі говорить в своїй книзі “Музичними шляхами” В. Витвицький. Він вказує, що розуміння ролі мистецтва як додатку до громадсько-політичного життя, як засобу до виповнення конкретних світоглядних завдань української еміграції вже не задовольняє митця. “В центрі уваги стало музичне мистецтво саме в собі як самостійна і суверенна царина культури” [3, 192], – говорить автор, а тому й прийшла переоцінка мистецьких цінностей та з нею природньо пов’язалась ідея творення сучасного авангардного мистецтва.

Не викликає сумніву, що твори митців трансформуючого напрямку позначені орієнтацією автора на новітні мистецькі течії та модерні художні смаки. У цьому аспекті слід розглядати творчість митців-емігрантів української діаспори другої половини ХХ століття – поета Р.Бабовала, архітектора Р.Жука, художників Я.Гніздовського, Е.Андієвської, композиторів В.Балея та М.Кузана.

У скомбінованому калейдоскопі стильових орієнтацій космогонічного експресіонізму, наївно-довірливого примітивізму, манівців сюрреалізму, багатозначності абстракціонізму, вибуховості фовізму вибудовується самодостатнє авторське “Я”, що вслухається у первісні національні сфери, отримуючи від них незаперечний духовний резонанс. Себто, при всій спрямованості митців трансформуючого напрямку на сучасні мистецькі стилі, українська тематика все ж бентежить і надихає їх на пошук художньо-образних експериментів, що творять унікальне сплетіння світоглядних теорій ХХ століття й архаїчно-первісних елементів національної традиції.

“Я не є дерево, що його пересадили проти волі в іншу землю; Я дерево, що вирросло на іншій землі зовсім природньо. Тому і не знайти в написаному мною туги за рідним краєм прадідів, хіба де-не-де,” [4, 249], – так оцінює своє місце в сучасному мистецькому світі “український

поет з бельгійського міста” [4,248], представник європейської групи української еміграції Роман Бабовал. Разом із тим, його сюрреалістична поезія не обминає образу далекої України, який сприймається автором, як “Абсолютна правда”, котрої зрікається і нищить людство. “Рай для божевільних” в якому “безсила – навіть смерть” [1,254] в очах поета усвідомлюється вічним символом Божого провидіння, котрий, як Карма, постає над світом, що йде до неминучої катастрофи:

В моїм селі дідам зів’ялу пам’ять
Розгризає
Вогке
Літо, І
Запродується за порогом ніч [1, 253].

Поетичний світ Р.Бабовала, сповнений тривоги і сумніву, часто віщує смерть і самознищення його національного ества, беззахисного перед жорстокими законами життя. Приречена на загибель поетова душа потерпає від бруталного втручання в її національні святині демонічних сил, які поглинають у пекельну прірву “моє ім’я, мою хатину”, розщеплюють і струхлявлюють культурну пам’ять народу. Драматична картина смертоносних діянь відбувається через сферу містифікованого матеріального світу, що має виразний поганський характер:

сюди зійшлися упирі
опівночі зійшлися відьми [1, 254].

Отже, обличчя неминучого кінця постає в образі поганських анімістичних уявлень, споріднених з фантастичними візіями казкового фольклору.

Філософські шукання джерел національного буття у дійсності наштовхуються на вирішення поетом одвічних питань життя і смерті, народження і відмирання, що створюють нероздільно сполуку людського відтак національного існування. З цієї свідомості і випливає така актуальна для поета парадоксальна і протирічна інтерпретація української тематики, що постає у співставленні національного ствердження чи то заперечення, а у кінцевому результаті – як трансцендентальна категорія духу нації, в якій зливаються і розчиняються всі суперечності. Тому й народжується у поетовій уяві “мій павук”, що витче:

запаморочливі ілюзії. й
напевно крила янгольські...
шовковий міст
між смертю
і найкращим спомином [1,254].

Не заперечуючи певної віддаленості митців трансформуючого напрямку від національної традиції, все ж таки зауважимо вагомість української ментальності в світогляді емігранта даної категорії. Зокрема, в даному контексті можна відзначити проявлення вітаїстичних рис, що характерні для національного мислення. Тобто утвердження торжества життя в його найрізноманітніших проявах: ідеал містерії життя, що постає в спонтанному, часом неосмисленому вигляді. Віддана на поталу сучасного світу особистість не самознищується, а національно перероджується у новому суспільному організмі з вірою в множинність, багатовимірність світу, який не завжди вдається досягнути розумом, скільки довірливо підкоритись ірраціональній сфері. Прагнення життєдіяльності є потужним імпульсом, який здатен долати простір і час, заперечуючи духовну загибель. Це породжує цікаву концепцію переходу, природнього перетікання сутнісних елементів національної духовності у реальні світоглядні системи.

Розглянута у статті проблема трансформації національної традиції у художній культурі української діаспори не розв’язує всіх питань культуротворчого процесу еміграційного середовища. Подальшої розробки потребує вивчення специфіки творчості митця-емігранта, в якій спостерігається взаємодія національних й інонаціональних духовних цінностей.

1. Бабовал Р. Поезії // Хроніка-2000. – №3-4 (5-6). – Київ: Довіра, 1993. – С.248-254.
2. Буценко О. Притча про наш світ // Всесвіт. – 1991. – №11. – С.193-194.
3. Витвицький В. Музичними шляхами: Спогади // Бібліотека прологу і сучасності. – Сучасність, 1989. – 215 с.
4. Герасимюк Л. Репрезентант європейської групи // Хроніка-2000. – №3-4 (5-6). – Київ: Довіра, 1993. – С.248-249.
5. Гніздовський Я. Малюнки, графіка, кераміка. Статті. – Нью-Йорк: Пролог, 1967. – 178с.
6. Грищенко О. Сон про базар: Кілька слів про поетесу Емму Андієвську // Всесвіт. – 1991. – №9. – С.191-192.
7. Іваків А. Що таке молодий українець в Канаді // Всесвіт. – 1991. – №11. – С.126-127.
8. Мороз В. Дещо про феномен українства // Всесвіт. – 1991. – №1. – С.122-125.
9. Ярмусь С. Духовність українського народу: Короткий орієнтаційний нарис. – Вінніпег: Інститут дослідів Волині, 1983. – 227с.

Резюме

Стаття розглядає процес розвитку культури українських переселенців у країнах Західної Європи та Америки. Значна увага приділяється проблемі інтерпретації духовного досвіду нації в художній творчості митців-емігрантів, що призводить до трансформації національної традиції і системи культурних цінностей іонаціонального середовища.

Summary

The article scrutinizes the process of a development of the culture of Ukrainian settlers in the countries of west Europe and America. The considerable attention is allotted to the problem of interpretation of the spiritual experience of the nation in the artistic creative work of artists-emigrants, which is set up on the transformation of national tradition in the system of cultural values environment of other nationality.

Розділ III. РЕЦЕНЦІЇ, ОГЛЯДИ, ПОВІДОМЛЕННЯ

УДК І 398.8

Ю.П. Рибак

ВИДАННЯ ПІСЕНЬ ЗАХІДНОПОЛІСЬКОГО СЕЛА
(Мелодії древнього Нобеля /Записи, транскрипції і впорядкування
Р.В.Цапун. – Рівне: Перспектива, 2003. – 128 с.: іл., ноти)

Традиційна культура села – найкомпактнішої та самодостатньо сформованої діалектної одиниці – є початковою базою для формування узагальнених уявлень про автентичне мистецтво цілого народу. При цьому прогресивність розвитку вітчизнознавчих наукових

ЗМІСТ

Від упорядника	3
-----------------------------	---

Розділ I. ІСТОРИКО-МИСТЕЦЬКА СПАДЩИНА УКРАЇНИ

Г.В. Охріменко, Н.В. Кубицька. Археологічні пам'ятки та традиції керамічного виробництва району Шацьких озер	4
Н.В. Кубицька. Гончарські осередки північних районів Волинського Полісся	11
Т.О. Пономарьова. В.Г. Короленко в мистецькій культурі XIX – першої половини XX століття	19
О. Лагутенко. Графіка у творчості Василя Кричевського	26
Н.М. Канишина. “Новий реалізм” Казимира Малевича у контексті українського авангардного мистецтва	32
О. Лагутенко. Графічні образи Павла Ковжуна	37
О.В. Граб. Витоки національного руху та інакомислення у культурологічній спадщині України (західноукраїнський регіон)	44
Л.М. Зеленська. Ното-музичні видання Наддніпрянщини другої половини XIX – початку XX століття: спроба систематизації	56

Розділ II. ТЕОРЕТИКО-МИСТЕЦЬКІ АСПЕКТИ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

І. Чернова-Строй. Музичне виконавство і постмодернізм (до постановки проблеми)	65
Т.А. Зінов'єва. Походження українського лялькового вертепного театру: народницька концепція	71
О. Панчук. Тематика та мотиви щедрівок Волині	78
В. Тринчук. Виконавські особливості Поліської скрипкової музики	82
Ю.П. Рибак. Нелогічні цензурування у піснях Верхньоприп'ятської низовини	87
О.Б. Письменна. Трансформація обрядових форм фольклору у творчості Лесі Дичко	97
Г.В. Жук. В.Барвінський – творець жанру віолончельної музики в Україні	104
Т.Ю. Прокопович. Творча діяльність В.Витвицького в українському вимірі	111
Д. Бернадська. Особливості перетворення історичних форм хореографічного мистецтва в Україні кінця XIX – початку XX ст.	116
Т.С. Павлюк. Балетмейстерські інтерпретації спадщини С.Прокоф'єва і проблеми утвердження танцювальної образності в українському балетному театрі	121
Т.Ю. Прокопович. Трансформація національної традиції у культурі української західної діаспори	129

Розділ III. РЕЦЕНЗІЇ, ОГЛЯДИ, ПОВІДОМЛЕННЯ

Ю.П. Рибак. Видання пісень Західно поліського села	135
В.Т. Посвалюк. До питання становлення та розвитку гри на трубі в Україні	140